

Я вже звідси йшла. 18 років тому, коли в розпал кучмізму обрала співпрацю з Радіо Свобода, де можна було донести правду про виборчі профанації влади. Тодішній шеф був щасливий, і одразу ж підписав мою заяву про звільнення за власним бажанням. Працювала зі Свободою, Радіо Довіра, мала практичні години в Острозькій академії.

У 2011-му генеральний директор Рівненської обласної держтелерадіокомпанії Андрій Велесик попросив мене повернутися – для роботи над програмою «Перехрестя правди», яку на період декретної відпустки полишила її незмінна ведуча Світлана Сабанюк.

Вже перша програма, ймовірно, змусила його пошкодувати. Але виду не подав. Йшлося про «Пам'ятник Каїну» - страшну історію сучасного увічнення катів і забуття жертв.

Натиск з боку ветеранів КДБ і не тільки ми витримали з честю. Пам'ятник усунули. Це вже згодом офіційно боролися з пам'ятками тоталітаризму. А потім було ще багато-багато конфліктних програм, спільна робота з Оксаною Савчук...

Перехрестя правди. Співпраця з Радіо Свобода відійшла на другий план, робота займала і робочий і вільний час. Досі не розумію – навіщо нам, окрім цієї складної за тематикою і зйомками програми нав'язували ще й ведення вечірніх прямих ефірів? Ми нерідко не спали по 38 годин.

...У 2018-му програму, яку в останніх два роки Оксана вела знову зі Світланою, скасували. Як і решту тематичних програм. З цього приводу мені досі телефонують люди, іноді у відчаї. Бо ситуацій, коли більше нікуди звернутися – вдосталь.

Нинішнє моє рішення покинути Рівненську телерадіокомпанію визріло у березні 2017 року, коли замість очікуваного реформування ми – відділ тематичних програм Радіо Край – опинилися в програмному підпорядкуванні Рівне-ФМ. Розважальний формат Рівне-ФМ, як на мене, був неприпустимим для суспільного мовлення, а формат Радіо Край – дещо заскорузлим. Я мала своє бачення змін. Але до них навіть не намагалися дослухатися шановні директори двох радіо.

Вважаю, що маю право це казати, оскільки свого часу на базі облтелерадіокомпанії очолила редакцію Радіо «Нова хвиля», яке фактично стало першою ФМ-станцією Рівненщини. Де факто Рівне-ФМ є правонаступником «Нової хвилі», з якою мене пов'язують продуктивні роки роботи, але про яку не відомо авторам нещодавно виданої книги з історії Рівненського телерадіомовлення. Продюсер Суспільного телерадіомовлення Рівненщини Інна Білецька, гадаю, пам'ятає «Нову хвилю» як свій стартовий майданчик у журналістику.

До слова, за рік роботи на радіо Край (2016 - початок 2017) нерідко доводилося виготовляти сім повноцінних програм на тиждень – як у запису, так і прямих ефірних – екологічних, соціальних, правових, культурологічних, музичних. Можу продемонструвати їх для тих, хто спробує розповісти про мою низьку працездатність.

...Коли у червні 2017-го мені пояснили, що програма, яка зайняла перше місце на конкурсі «Калинові мости», не вписується в «формат» Рівне-ФМ і тому не може звучати в ефірі, я лише укріпилася в бажанні покинути телерадіокомпанію. Йдеться про

передачу «Донька України – мати Солідарності», присвячену пам'яті уродженки Рівного Ганни Любчик-Валентинович, котра зіграла ключову роль у вивільненні Польщі з-під радянського ярма. Якщо програми, які проливають світло на позитивні постаті в українсько-польській історії, нині не актуальні – що тоді формат Суспільного? – Ця ситуація нагадує мені іншу, 2000-го року, коли рекламний директор Рівненського бюро Радіо «Довіра» переконував мене, тодішнього редактора цього бюро, що формат цієї станції – російська попса (у той самий час, коли столична «Довіра» ретранслявала Радіо Свобода з півками Мельниченка). Кожен день роботи на цьому, здавалося б, прогресивному, радіо, тоді перетворювався у війну за українську мову і культуру.

Сергію Шидловський, чи пам'ятаєш ти сумнозвісний закон Табачника-2011 про освіту, який збурило студентство по всій Україні? «Будь європейцем – розмовляй українською» - таку назву мала радіоакція, яку зробили тоді на Волинському радіо «Луцьк». ... Коли підтримати акцію я запропонувала Рівне-ФМ – мені відповіли, що тут «не займаються політикою». А тому... й надалі крутитимуть російську попсу. Між іншим, тодішній очільник РОДА Василь Берташ добряче подивував білоруських журналістів, коли відмовився спілкуватися з ними російською. А що зробили вже 2012-го з програмою «Європростір»? – Правильно, її зняли з ефіру, бо її авторка всього лиш намагалася втілити на прикладах із Рівненщини задекларований (але не втілений) Януковичем євроектор України.

У принципі, я згодна з твердженням регіональної продюсерки НСТУ Марії Фрей: «Ми закриваємо очі на те, як було раніше, і дуже просимо скористатися цим шансом». Згодна, що можна закрити очі на чийсь помилки чи слабку волю. Але не згодна, що людей, які створили підґрунтя для змін, ці ж зміни мають проковтнути.

Як-ось Галину Шепель, недавнього головного редактора телемовлення. Людина подалася на конкурс, його не виграла. Не біда. Можна критикувати її стиль керівництва, але її плечима – величезний досвід, старі й нові економічні і суспільні проекти, серія репортажів і програм із передової на Донбасі.

Хто із тих, хто лишився «при ділі», хоч раз насмілювався відкрито виступити проти ненависних програм і звітів до Києва про кількість цитат Януковича і його міністрів (а згодом Порошенка і його міністрів) у ваших ефірах? Хоч один, окрім випускниці Київського держуніверситету часів Горбачова, домагався зняття з ефірів цих програм і скасування звітів? Це про «заскорузлих».

...Я не проти ранкових телеефірів, мені подобається, що в них молоді обличчя. Інно, респект за те, що навчаєш молодих журналістики, і ті, хто вмів лише аналізувати інтернет-контент, віднедавна моніторять стан їдалень тощо. Але коли одна з ведучих недавнього «Перехрестя правди» витрачає час на тварин-улюбленців місцевих чиновників, а іншій ведучій тієї ж програми запропонували роль видзвонювача учасників, то – це не їхнє завдання і не їхній рівень.

Розумію і підтримую Оксану Пицьку, досвід якої у створенні СУСПІЛЬНО ЗНАЧИМИХ програм ще буде серйозно затребуваний у телерадіоефірі. На жаль, вже інших ЗМІ.

Справа не лише в відсутності фінансування. Олена Максимова починала працювати друкаркою і віддала роботі на Рівненському радіо й телебаченні все професійне життя. Досконало володіє мовою, виправляла мовні помилки кількох шефів, назубок вивчила фонотеку, очолювала відділ кадрів, знає роботу завгоспа, ведення документації у приймальні... До пенсії лишилося три з половиною роки. Але в новітній тарифній сітці для неї не виявилось місця. А з кредитами, взятими під час лікування, де взяти кошти на їхнє погашення? Олена, як і Петро Мідріган, Алла Сищук чи багатодітна Людмила Васюха, можуть елементарно виграти суд щодо поновлення трудових прав. А попередньо ж ішлося лише про звільнення пенсіонерів...

Щодо себе. Від звільнення у квітні 2017-го мене зупинив не шеф, який порвав чергову заяву, а – стан здоров'я рідної людини.

...Після виходу з усіх можливих відпусток був шанс звільнитися, отримавши три заробітних плати. Тоді Вашій покірній слuzі натякнули, що з корабля першими утікають щурі. Відтак шанси достроково погасити кредити за камери й комп'ютери (все життя працюю на апаратуру) й розпочати професійне життя «з чистого листа» поблякли перед загрозою іміджу щурихи. Я б тоді спротивіла сама собі.

Але! З'явилася надія втілити давню мрію про «Ноосферу» - телерадіопрограму, покликану втілювати прогресивні суспільні ідеї і боротися за чистоту навколишнього середовища. Був іще один досі не втілений проект. Ті, хто зі мною працював, знають, що ніколи не зважала на відсутність операторів чи автівок. Нозі в руці – і в похід! Щось вдавалося більше, щось – менше. Ми шукали форму, і, враховуючи певні зауваги, таки знайшли б оптимальну. Та на перевірку усі подібні програми виявилися не потрібними «Суспільному».

...У проміжку були збори колективу НСТУ, а наступного дня – тренінг у Дніпрі. Знайомство з регіональною продюсеркою Марією Фрей, котра спільно з командою регіональних керівників «не рекомендувала» до ефіру мою тему про ймовірність приватизації радгоспної землі. Натомість це обговорення досі вважаю надзвичайно актуальним для багатьох українських селян. Але, як з'ясувалося, для Суспільного це – надто складно... І взагалі – навіщо дратувати латифундистів і агрохолдинги?

...Знаєте, але я це вже проходила. Не раз. Коли тема, до яких скептично поставилося начальство, виявляється актуальною для глядачів. Коли продюсери починають думати заднім числом. Наша землячка Наталя Пасічник створювала українсько-шведський проект популяризації української класичної музики, і всі навколо вставляли п'ять копійок – це не потрібно, не цікаво тощо. Коли Радіо Свобода таки виділило режисера монтажу Андрія Ігнатенка і чудового оператора Володю Паутова для зйомок у Києві – ми змонтували фільм (до речі, за серйозної допомоги рівненського режисера Людмили Ястремської). Коли у відповідь на одну з реплік у Фейсбуці Зураба Аласанії про те, що хороший продукт потребує серйозних капіталовкладень, я кинула посилання на цей фільм (створений без жодних капіталовкладень з боку НСТУ) – пан Аласанія написав «Вав!» - і разом з іншими керівниками вирішив поставити його в ефір у День Гідності 21 листопада.

Адже поки всі свої зусилля спрямовувала на створення нового проекту, практично втратила зв'язки з Радіо Свобода, котре і досі вчить мене журналістики.

Пане Аласаніє, хочу, щоб Ви зрозуміли – справа не лише в фінансуванні. А в тому, що Ваші помічники не завжди розрізняють бажання втримати керівну посаду і реальне бажання працювати; бажання не втратити нинішні або обіцяні заробітки і прагнення змінювати свою країну і свій край.

У мене було багато творчих задумів. Вони нікуди не зникли. Втілюватиму їх самотужки. Як і раніше, не потрібно буде для цього ні чужих камер, ні диктофонів, яких за десятки років роботи не дочекалися мої колеги, ні бензину, ні комп'ютера. На відміну від тих, хто мав утричі вищу зарплату, я дозволяла собі розкіш брати це все в кредит. Тож працюватиме голова – знайдеться і платформа.

Валентина Романюк-Одарченко